

The Hebrew University of Jerusalem

Syllabus

Between Poets: Poetic Dialogues in Muslim Spain - 17894

Last update 07-05-2015

HU Credits: 4

Degree/Cycle: 2nd degree (Master)

Responsible Department: Hebrew Literature

Academic year: 0

Semester: Yearly

Teaching Languages: Hebrew

Campus: Mt. Scopus

Course/Module Coordinator:

Coordinator Email: shulamit.elizur@mail.huji.ac.il

Coordinator Office Hours: Mon. 9:30-10:30

Teaching Staff:

Prof Shulamit Elizur

Course/Module description:

The great poets of the Golden Age of Spanish Hebrew poetry occasionally corresponded with one another in their poems, and these correspondences teach us a lot about the nature of poetry in the Middle Ages. We will trace a number of these correspondences, such as the fascinating exchange of poems between Yitshaq ibn Khalfon and Shmuel ha-Nagid, the one-directional correspondence between Shlomo ibn Gabirol and Shmuel ha-Nagid, and the poems that Moshe ibn Ezra and Yehuda ha-Levi sent one another at different periods in their lives.

Course/Module aims:

A thoroughgoing familiarity with Spanish Hebrew poetry from a point of view that is usually not taught: correspondence between poets, which touches on both the classical poetic norms as well as on matters personal and unique.

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to:

The ability to analyze poems from Spain, based on a familiarity with the historical background of their composition.

Attendance requirements(%):

80

Teaching arrangement and method of instruction: Close reading of texts and their analysis through discussion with the students.

Course/Module Content:

שיעור 1

מבוא

דונש בן לברט / ואומר אל תישן

שיעורים 2-4

ויכוח עקיף וויכוח ישיר: מנחם, דונש ותלמידיהם.

דונש בן לברט / דעה לבי חכמה

תלמידי מנחם / לגיבור בתעודה (ועוד)

יהודי בן ששת / אחל במילים צרופים (ועוד)

שיעור 5

מספרד אל המזרח: ר' שמואל הנגיד אל ר' דויד הנשיא.
שמואל הנגיד / עליכם בני תורה (אצפה אלי שחק)

שיעורים 6-9

הערכה הדדית בין נתמך מבוגר לתומך צעיר: בין יצחק אבן כלפון לר' שמואל הנגיד.
יצחק נ' כלפון / הראית ארי; כי אין בתבל; חטאתי כמו ארץ; הנחתי כעב עברה;
נמוגותי בדרכי; נדיבותך רחבה ועמוקה; פני תבל כצואר המצורע
שמואל הנגיד / רעי התתאונן; היש עשוק; אחי מוסר ובר תורה; דבריך בתוך לבות;
ידידותך בתוך לבי יצוקה

שיעורים 10-12

מכתב שירי ותשובתו: בין יוסף אבן חסדאי לר' שמואל הנגיד.
יוסף אבן חסדאי / הלצבי חן
שמואל הנגיד / התזכיר אל יפת מראה

שיעורים 13-14

התכתבות חד-סטריית: בין ר' שמואל הנגיד לרשב"ג.
שלמה אבן גבירול / מי זאת כמו שחר; שמואל מת בנו לברט; אמור לשר אשר עלה; שמואל את
כרמתי; תבונתך אמת מים רחבה שפת מזרק; כל הזמנים; קום הזמן

שיעורים 15-20

מבקשת חסות לידידות: בין משה אבן עזרא לר' יהודה הלוי.
יהודה הלוי / עמדו עמודו קט מעט
משה אבן עזרא / ילדי ימים
יהודה הלוי / האיגרת 'שלום רב וישע יקרב' והשיר 'אחר גלות סוד מה אטמין'
יהודה הלוי / איך אחרין אמצאה מרגוע
(שירים נוספים יימסרו בהמשך)

שיעורים 21-28

בין ידידים: ר' יהודה הלוי ומשוררים נוספים
(שלמה אבן גיאת, יוסף אבן סהל, אהרן אלעמאני ועוד; רשימת השירים תימסר בהמשך)

Required Reading:

מקורות

ח' בראדי (מהדיר), דיואן יהודה בן שמואל הלוי, כרכים א-ד, ברלין תרנ"ד-תר"ץ.

ח' בראדי (מהדיר), משה אבן עזרא: שירי החל; ספר ראשון (דיואן / שירי אזור / מכתבים / ספר הענק), ברלין, תרצ"ה; ספר שני (באור לדיואן / רשימות ומפתחות), ירושלים, תש"ב; ספר שלישי בעריכת ד' פגיס (באור לשירי האזור למכתבים ולספר הענק, שנוי נוסח ושירים מכתב-יד גינצבורג ומפתח כללי לביאור), ירושלים, תשל"ח.

ח' בראדי וק' אלברכט, שער השיר, לייפציג 1905.

ח' בראדי וח' שירמן (מהדירים), שלמה אבן גבירול: שירי החול, ירושלים, תשל"ה.

י' דוד (מהדיר), שירי יוסף אבן צדיק, ניו-יורק וירושלים, תשמ"ב.

ד' ירדן (מהדיר), דיואן שמואל הנגיד: בן תהלים, ירושלים, תשכ"ו.

ד' ירדן (מהדיר), שירי החל לרבי שלמה אבן גבירול, כרכים א-ב, ירושלים, תשל"ה-תשל"ו.

א' מירסקי (מהדיר), שירי ר' יצחק אבן כלפון, ירושלים, תשכ"א.

צ' פיליפובסקי (מהדיר), ספר תשובות דונש בן לברט עם הכרעות רבינו יעקב תם, לונדון ועדינבורג תרי"א.

ז' שטרן (מהדיר), ספר תשובות תלמידי מנחם בן יעקב נ' סרוק; תשובות תלמיד דונש הלוי בן לברט, וינה 1870.

ח' שירמן, 'המשוררים בני דורם של משה אבן עזרא ויהודה הלוי', בתוך: ידיעות המכון לחקר השירה העברית, ב (ברלין, תרצ"ו), עמ' קיז-ריב; כרך ד (ברלין-ירושלים, תחר"ץ), עמ' רמז-שג; כרך ו (ירושלים, תש"ו), עמ' רמט-שנו (בעיקר חלק ראשון, עמ' קנ-קנא).

ח' שירמן, השירה העברית בספרד ובפרובאנס, ירושלים ותל-אביב, תשכ"א (מהדורה א: תשט"ו).

Tesubot de Dunas Ben Labrat; edición crítica y traducción española de Angel Sáenz-Badillos, Granada 1980

Tesubot de los discipulos de Menahem contra Dunas ben Labrat; edicion del texto y traduccion castellana por Santiago Benavente Robles; revisada y completada por Angel Saenz-Badillos, Granada 1986

מחקרים

ש' אליצור, 'חידושים בחקר השירה והפיוט בגניזת ז'נבה', אוסף הגניזה הקהירית בז'נבה: קטלוג ומחקרים, בעריכת ד' רוזנטל, ירושלים תש"ע, עמ' 200-207.

ש' אליצור, שירת חול עברית בספרד המוסלמית, תל-אביב תשס"ד, כרך א, עמ' 83-118; כרך ב, עמ' 275-329.

ש"ד גויטיין, 'האם הגיע יהודה הלוי אל חופי ארץ-ישראל?', תרביץ, מו (תשל"ז), עמ' 245-250.

ש"ד גויטיין, 'הפרשה האחרונה בחיי רבנו יהודה הלוי', תרביץ, כד (תשט"ו), עמ' 21-47.

מ' גיל וע' פליישר, יהודה הלוי ובני חוגו: 55 תעודות מן הגניזה, ירושלים תשס"א, עמ' 174-257.

י' יהלום, 'גנזי לנינגראד וחקר שירת חייו של ר' יהודה הלוי', פעמים 46-7, (תשנ"א), עמ' 55-74.

י' יהלום, 'שירה וחברה במצרים, בחינתן על פי היחס לשירת-החול של ר' יהודה הלוי', ציון מה (תש"ם), עמ' 286-298.

ש' כ"ץ, פיתוחים פתוחים ואטורים, ירושלים תשנ"ב, עמ' 62, 65, 72, 147, 160, 202, 213.

ד' פגיס, חידוש ומסורת בשירת החול העברית: ספרד ואיטליה, ירושלים תשל"ו, עמ' 7, 41, 141, 160.

ד' פגיס, שירת החול ותורת השיר למשה אבן עזרא ובני דורו, ירושלים תש"ל, עמ' 116, 196.

ע' פליישר, 'לתולדות שירת החול העברית בספרד בראשיתה', תרבות וחברה בתולדות ישראל בימי הביניים, קובץ מאמרים לזכרו של חיים הלל בן-ששון, בעריכת ר' בונפיל, מ' בן-ששון, י' הקר, ירושלים תשמ"ט, עמ' 197-225 (ע' פליישר, השירה העברית בספרד ובשלוחותיה, בעריכת ש' אליצור וט' בארי, ירושלים תש"ע, כרך א, עמ' 47, 77).

ע' פליישר, 'לקורות ר' יהודה הלוי בנעוריו וראשית קשריו עם ר' משה אבן עזרא', קרית ספר, סא (תשמ"ז), עמ' 893-910 (ע' פליישר, השירה העברית בספרד ובשלוחותיה, כרך ב, עמ' 788, 805).

ע' פליישר, 'ר' יהודה הלוי: בירורים בקורות חייו ויצירתו', ספר ישראל ליון, תל-אביב תשנ"ה, עמ' 843, 806 (עמ' ב, כרך, ובשלוחותיה בספרד העברית השירה, פליישר ע' 276-241).

מ"ע פרידמן, ספר הודו ד (א) - חלפון ויהודה הלוי: לקורותיהם של סוחר משכיל ומשורר דגול על פי תעודות גניזת קהיר, ירושלים תשע"ג, עמ' 284, 343.

ח' שירמן, 'חיי יהודה הלוי' (כולל: השלמות ל'חיי יהודה הלוי'), בספרו: לתולדות השירה והדראמה העברית, כרך א, ירושלים, תשל"ט, עמ' 250-341.

ח' שירמן, תולדות השירה העברית בספרד המוסלמית, עדכן והשלים ע' פליישר, ירושלים תשנ"ו, עמ' 122, 123, 132, 139 [על מחלוקת דונש ומנחם ותלמידיהם], 278-281 [רשב"ג ושמואל הנגיד], 346-349 [יוסף אבן חסדאי], 430, 436 [ריה"ל ורמב"ע בגרנאדה]. כמו כן מומלץ לקרוא את העמודים המוקדשים לכל אחד מן המשוררים שידונו בשיעורים.

י' רצהבי, 'עיונים בדרכי שירתנו הספרדית', ספר ב' קורצויל, רמת-גן תשל"ה, עמ' 306 ואילך.

י' רצהבי, 'שירת יהודה הלוי בתקופת חייו האחרונה', ביקורת ופרשנות 27 (תשנ"א), עמ' 5, 17.

A. Brener, *Judah Halevi and his circle of Hebrew poets in Granada [also as an electronic resource]*, Leiden ; Boston : Brill/Styx, 2005

Additional Reading Material:

Course/Module evaluation:

End of year written/oral examination 0 %
Presentation 0 %
Participation in Tutorials 20 %
Project work 80 %
Assignments 0 %
Reports 0 %
Research project 0 %
Quizzes 0 %
Other 0 %

Additional information: